

Dear Teacher

DAV Centre for Academic Excellence (DAVCAE), a wing of the DAV College Managing Committee, has designed the course material for Classes-LKG to VIII.

This book, titled *English Literature* (Class-VIII) has been designed keeping in view the ability level of the children at this age. Up to Class-V, the package of English comprised two books but from Class-VI onwards, a Literature Reader has been added to the package. This book also follows the communicative approach to the teaching of English.

The said book includes contemporary Indian writings on familiar topics and would promote analytical learning in addition to literary appreciation.

It is the child's nature to love activity. The format of the book has been designed keeping this characteristic of the child in mind. In each lesson, we have included some activities, both individual and group ones, which should help the child in sharpening the language skills. Also, along with the comprehension questions, each lesson has exercises on Higher Order Thinking Skills (HOTS), Life Skills and Values. These will help the child face real-life situations confidently. At the end of each lesson a brief information 'About the Author' will introduce the child to the author's style of writing and his/her main contributions to the literary world. At the end of the book, a list of books has been provided under the section 'Suggested Readings' for additional reference and reading.

The book has been profusely illustrated so as to engage the child's attention and to create interest in it. The picture clues should help the child in comprehension and also in developing their reading.

I am grateful to all my seniors, colleagues and practising teachers from different DAV Schools who contributed in developing this book. I record appreciation for Mr Dharamveer Dagar who extended necessary help for the completion of the project.

I invite feedback and suggestions from students, teachers and parents for improving the content and design of this book.

Dr (Mrs) Nisha Peshin
Director (Academics)

Contents

S.No.	Topic	Page No.
1.	Three Questions	1
2.	Granny's Tree Climbing	9
3.	The Fun They Had	14
4.	Father's Help	21
5.	My Mother	30
6.	The Luncheon	35
7.	The Children's Song	43
8.	The Case of the Sharp-Eyed Jeweller	48
9.	Couplets	60
10.	The Undeserved Reward	63
11.	Bangle Sellers	70
12.	A Bad Dream	74
●	Suggested Readings	85

Dear Teacher

DAV Centre for Academic Excellence(DAVCAE), a wing of the DAV College Managing Committee, has designed the course material for Classes-LKG to VIII.

This book, titled *English Practice Book* (Class-VIII) has been designed keeping in view the ability of the children at this age. Proper linkages have been developed with its Main Course Book, titled *My English Reader* (Class-VIII). This book has to be used along with *My English Reader* which will give more practice in learning the language. The teacher is expected to explain the worksheets based on different grammar areas and see whether it is followed correctly by the children. Once it is confirmed, the children should be left to carry on by themselves.

The book has been profusely illustrated so as to engage the attention of the children and to create interest in it. The picture clues should help the children in comprehension and also in developing the skill of reading.

I am grateful to all my colleagues and practising teachers from different DAV Schools who contributed in developing this book. I record appreciation for Mr Dharamveer Dagar, who extended necessary help for the completion of the project.

I invite feedback and suggestions from students, teachers and parents for improving the content and design of this book.

Dr (Mrs) Nisha Peshin
Director
(Academics)

Contents

S.No.	Topic	Page No.
1.	Tenses	1
2.	Narration	24
3.	Modals	44
4.	Subject-Verb Agreement	52
5.	Clauses and Complex Sentences	62
6.	Linkers	75
7.	Active and Passive Voice	83
8.	Non-Finites	100
9.	Punctuation	119
10.	Reading for Understanding	144
11.	Getting Ready for Class-IX	155

Dear Teacher

DAV Centre for Academic Excellence(DAVCAE), a wing of the DAV College Managing Committee, has designed the course material for Classes-LKG to VIII.

This book, titled *My English Reader* (Class-VIII), has been designed keeping in view the ability of the child at this age. The intent is to develop communicative skills of the child by enhancing the four basic skills—listening, speaking, reading and writing. For developing listening comprehension, we have also developed an audio CD, titled *Listen & Comprehend* (Class-VIII). The said CD is to be used along with this book.

It is the child's nature to love activity. We have designed the format of the book keeping this characteristic in mind. In each lesson, we have included some activities, both individual and group ones, which should help the child in sharpening the language skills. It has also been our endeavour to select subjects that should interest a child of this class. The contents include topics, such as Changing Times, Compassionate Souls, Enterprise, Nature, Sports and Tolerance, which will surely engage the child's mind. Each unit has 'Value Based Questions' and questions based on 'Life Skills'. The objective is to develop desirable life skills and human values, like truthfulness, adventure, compassion, justice, etc., and a scientific bent of mind among the children. We have paid particular attention to frame questions that would help develop Higher Order Thinking Skills (HOTS) and literary appreciation.

The book has been profusely illustrated so as to engage the child's attention and enhance interest in reading. Picture clues should help the child in comprehension as well as in developing reading skills. A workbook, titled *English Practice Book* (Class-VIII), has also been developed to be used along with this book to further help the child in learning the language.

I am grateful to all my seniors, colleagues and practising teachers from different DAV Schools who have made a valuable contribution in developing this book. I record appreciation for Mr Dharamveer Dagar, who extended necessary help for the completion of the project.

I invite feedback and suggestions from students, teachers and parents to further improve the contents and design of this book.

Dr (Mrs) Nisha Peshin
Director
(Academics)

Contents

Unit No.	Topic		Page No.
1.	Changing Times		1-27
2.	Compassionate Souls		28-47
3.	Enterprise		48-73
4.	Nature		74-94
5.	Sports		95-127
6.	Tolerance		128-150

प्रिय शिक्षक

डी.ए.वी. शैक्षिक उत्कृष्टता केंद्र को हमेशा यह कोशिश रही है कि ऐसी पाठ्यचर्या का विकास किया जाए जो बच्चों को बेहतर जीवन जीने में मदद कर सके। भाषा का प्रभावी प्रयोग बच्चों के व्यक्तित्व को भी प्रभावित करता है। इस रूप में भाषा की पाठ्य-पुस्तक एक महत्वपूर्ण साधन है, साध्य नहीं। इसका मतलब है कि भाषा की पाठ्य-पुस्तक को पढ़ा भर देना उद्देश्य नहीं है। हमें यह समझना होगा कि पाठ्य-पुस्तक बच्चों में भाषा-प्रयोग की कुशलता का विकास करने में मदद करती है। 'ज्ञान सागर' पुस्तकमाला बच्चों में इन्हीं भाषायी कुशलताओं का बेहतर विकास करने में मदद करेगी। इस पाठ्य-पुस्तक में बच्चों के परिवेश, उनकी रुचि और स्तर के अनुरूप सामग्री को स्थान दिया गया है। पाठ्य-पुस्तक में इस बात का विशेष ध्यान रखा गया है कि साहित्य की विभिन्न विधाएँ इसमें शामिल हों ताकि बच्चों को भाषा की विभिन्न छटाओं और बारीकियों से परिचित होने का अवसर मिल सके। पाठ्य-पुस्तक में कुछ पाठ 'केवल पढ़ने के लिए' शामिल किए गए हैं जिससे बच्चों में पठन-संस्कृति का विकास हो सके। पाठ्य-पुस्तक में गतिविधियाँ और अभ्यास इस प्रकार हैं—

पाठ में से के अंतर्गत ऐसे सवाल दिए गए हैं जो सीधे तौर पर पाठ से जुड़ते हैं। उनके माध्यम से आपको बच्चों की पाठ-संबंधी समझ को जानने में मदद मिलेगी। **बातचीत के लिए** के सवाल बच्चों के साथ पाठ के बारे में अपनी भाषा में विस्तृत चर्चा करने के अवसर देते हैं। इससे भाषा की कक्षा में बहुभाषिकता को पोषित किया जा सकेगा। याद रखें कि ये सवाल केवल बातचीत के लिए हैं, इन्हें लिखवाएँ नहीं। **अनुमान और कल्पना** के अंतर्गत ऐसे सवालों को रखा गया है जिनसे बच्चों की तार्किक कुशलताओं, उनकी कल्पना, सृजनात्मकता को विकसित होने का अवसर मिल सकेगा। **भाषा की बात** के अंतर्गत पाठ की भाषागत बारीकियों को स्थान दिया गया है। कहानी या कविता जिस भाषा के सहारे अपनी अभिव्यक्ति पाती है उस भाषा को समझने और उसका आनंद लेने के लिए भाषा की बात की गई है। भाषा प्रयोगों के व्यावहारिक पक्ष पर बल देने की कोशिश की गई है। **जीवन मूल्य** में दिए गए सवाल केवल बातचीत के लिए हैं। बातचीत के जरिए बच्चों में मानवीय संवैधानिक मूल्यों को और अधिक विकसित होने में मदद मिल सकेगी। **कुछ करने के लिए** में पाठ से जुड़ी कुछ रोचक और उपयोगी गतिविधियाँ दी गई हैं जिनसे बच्चे कुछ और सोच-विचार कर सकेंगे, अपनी सृजनात्मकता, कलात्मक रुचि का विकास कर सकेंगे।

'ज्ञान सागर' पुस्तकमाला बच्चों में वैज्ञानिक दृष्टिकोण और अभिव्यक्ति के आत्मविश्वास का विकास करने में भी सहायक है। पाठ्य-पुस्तक के अतिरिक्त बच्चों को रोचक और स्तरानुसार बाल साहित्य भी उपलब्ध कराएँ, उन्हें भी अपनी भाषा-कक्षा का हिस्सा बनाएँ।

मुझे पूरा विश्वास है कि भाषा सीखने-सिखाने की सही और स्पष्ट समझ के आधार पर विकसित 'ज्ञान सागर' पुस्तकमाला की यह कड़ी उपयोगी सिद्ध होगी। साथ ही बच्चों की भाषायी क्षमताओं का विकास करने में सहायक होगी। बच्चे इस पाठ्य-पुस्तक से जुड़ पाएँ, यही इस पाठ्य-पुस्तक की सफलता है।

पुस्तक के विकास के लिए जिन अधिकारियों ने अपना सहयोग, सहायता और मार्गदर्शन दिया, उसके लिए मैं उनकी आभारी हूँ। जिन कृति-लेखकों व प्रकाशकों ने अपनी रचनाएँ इस पुस्तक में सम्मिलित करने की अनुमति हमें दी है, उन सबके प्रति मैं हार्दिक आभार प्रकट करती हूँ। पुस्तक के विकास में श्री धर्मवीर डागर द्वारा दिए गए योगदान को मैं विशेषतः सराहती हूँ।

पुस्तकमाला को अधिक सुसंगत, उपयोगी और रुचिकर बनाने के लिए आपके सुझावों का स्वागत है।

डॉ. निशा पेशिन
निदेशक (शैक्षिक)

विषय-सूची

क्रम संख्या	पाठ	रचनाकार	पृष्ठ संख्या
1.	हम पंछी उन्मुक्त गगन के (कविता)	शिवमंगल सिंह 'सुमन'	1
2.	असल धन (कहानी)	अबराद मोहसिन एवं कामरान मोहसिन	4
3.	अच्छे पड़ोसी के गुण (निबंध)	गोपाल चतुर्वेदी	12
4.	दोपहरी (कविता)	शकुंत माथुर	17
5.	*आकाश को सात सीढ़ियाँ (कहानी)	शान्तनु कुमार आचार्य	22
6.	आश्रम के अतिथि और संस्मरण (संस्मरण)	डॉ. प्रभाकर माचवे	27
7.	अन्याय के खिलाफ लड़ाई (जीवनी)	-	35
8.	दोहे (पद्य)	कबीर, रहीम और बिहारी	41
9.	जब भोलाराम ने पंप लगाया (व्यंग्य)	ईश्वर शर्मा	45
10.	बातचीत की कला (निबंध)	मानवती आर्या, कृष्ण चंद्र आर्य	53
11.	सितारों से आगे (जीवनी)	विभागीय/प्रेमलता गर्ग	59
12.	पौधे के पंख (डायरी)	शशिप्रभा शास्त्री	66
13.	सूर और तुलसी के पद (पद्य)	सूरदास और तुलसीदास	72
14.	बहू की विदा (एकांकी)	विनोद रस्तोगी	75
15.	कामचोर (कहानी)	इस्मत चुगताई	84
16.	*एक तिनका (कविता)	अयोध्या सिंह उपाध्याय 'हरिऔध'	92
17.	सोना (रेखाचित्र-संस्मरण)	महादेवी वर्मा	93
18.	दुख में हार न मानो (कविता)	ललित किशोर लोहिमी	101
19.	जीवन का सच (पत्र)	विभागीय	104
20.	इंफ़िया: तू न गई मेरे मन से (निबंध)	रामधारी सिंह 'दिनकर'	109

* केवल पढ़ने के लिए हैं। परीक्षा में इनमें से सवाल नहीं पूछे जाएंगे।

शिक्षण हेतु सुझाव

'अभ्यास सागर' पुस्तकमाला भाषा की सही समझ एवं भाषा-प्रयोग हेतु समुचित व पर्याप्त अवसर उपलब्ध कराने के साधन-रूप में है। इस अभ्यास पुस्तक का प्रमुख उद्देश्य है—विद्यार्थियों को वैविध्यपूर्ण भाषिक-सामग्री उपलब्ध कराना जिससे वे भाषा पर अपनी पकड़ बना सकें। सही ढंग से बोलने, पढ़ने एवं लिखने का अभ्यास कर सकें।

ध्यातव्य है कि 'अभ्यास सागर' (कक्षा-आठवीं) की विषय-वस्तु 'ज्ञान सागर' (कक्षा-आठवीं) पर आधारित है। 'अभ्यास सागर' में जिन व्याकरणिक बिंदुओं एवं भाषा-प्रयोगों का परिचय तथा अभ्यास दिए गए हैं, वे 'ज्ञान सागर' की विषय-वस्तु के अनुरूप हैं। भाषा-नियमों को सिखाने के लिए 'आगमन एवं प्रायोगिक पद्धति' का प्रयोग किया गया है। जिससे अभ्यास-कार्य सुरुचिपूर्ण बन सकें।

'अभ्यास सागर' में अलग-अलग शीर्षकों के अंतर्गत हिंदी भाषा के व्याकरणिक बिंदुओं को शामिल करने और उनका संदर्भगत प्रयोग करने के अवसर प्रदान किए गए हैं। प्रत्येक पाठ में एक-दो मुख्य व्याकरणिक बिंदु हैं जो 'ज्ञान सागर' के पाठ की विषय-वस्तु के संदर्भ में दिए गए हैं। आओ दोहराएँ के अंतर्गत पिछले पाठों में आए व्याकरणिक बिंदुओं को दोहराने के माध्यम से सार्थक प्रयोग के अवसर दिए गए हैं। आओ लिखें के अंतर्गत विद्यार्थियों को सृजनात्मक लेखन के लिए मंच प्रदान किया गया है जहाँ विद्यार्थी अपने मन से अपनी रचना कर सकें और अपनी भाषिक अभिव्यक्ति को सुदृढ़ कर सकें। 'ज्ञान सागर' में जो पाठ केवल पढ़ने के लिए हैं, उन पाठों में केवल सृजनात्मक लेखन के लिए अभ्यास दिए गए हैं। 'अभ्यास सागर' में अपठित गद्यांश और अपठित काव्यांश भी दिए गए हैं जिससे विद्यार्थियों का उन्हें पढ़कर समझने की योग्यता का विकास हो सके।

विद्यार्थियों को अभ्यास-कार्य करवाते समय दैनिक जीवन के उदाहरण दें जिससे वे अभ्यास-कार्य को सरलतापूर्वक ग्रहण कर सकें। इस बात पर अवश्य ध्यान दें कि सभी विद्यार्थी सभी अभ्यास-कार्यों को अनिवार्य रूप से करें। इसमें आपका सहयोग अपेक्षित है। विभिन्न प्रयोगों के आधार पर भाषिक-संरचनाओं को स्पष्ट करने का प्रयास करें।

'अभ्यास सागर' से विद्यार्थियों के भाषा-संबंधी ज्ञान एवं प्रयोगों में वृद्धि होगी। साथ ही उनका रचनात्मक शक्ति का भी विकास होगा। 'ज्ञान सागर' पुस्तकमाला जिन भाषिक उद्देश्यों को आधार बनाते हुए निर्मित की गई है, 'अभ्यास सागर' पुस्तकमाला भी उन्हीं भाषिक उद्देश्यों को पूर्ण करने में सहायक सिद्ध होगी।

ध्यान रखें कि भाषा के नियम सीखना भाषा के शुद्ध प्रयोग का आधार है। परंतु भाषा एक व्यावहारिक विषय है। अतः सिद्धांत एवं नियम की महत्ता केवल प्रयोग के संदर्भ में ही है। विद्यार्थियों को मौखिक एवं लिखित भाषा-प्रयोग के अवसर उपलब्ध कराने का प्रयास करें।

पुस्तक के बनने में श्रीमती सरिता पाठक और श्री धर्मवीर डागर द्वारा दिए गए सहयोग को हम विशेषतः सराहते हैं।

पुस्तक को अधिक सुसंगत, उपयोगी और रुचिकर बनाने के लिए आपके सुझावों का स्वागत है।

डॉ. निशा पेंशन
निदेशक (शैक्षिक)

विषय-सूची

क्रम संख्या	पाठ का नाम	व्याकरण विषय	पृष्ठ संख्या
1.	हम पंछी उन्मुक्त गगन के	अनुस्वार, अनुनासिक, 'र' के रूप, नुक्ता, अपठित काव्यांश	1
2.	असल धन	तत्सम-तद्भव, विराम-चिह्न, अपठित गद्यांश	8
3.	अच्छे पड़ोसी के गुण	उपसर्ग, प्रत्यय	18
4.	दोपहरी	अलंकार (अनुप्रास, उपमा, रूपक, मानवीकरण), अपठित काव्यांश	26
5.	आकाश को सात सीढ़ियाँ	कहानी-लेखन	36
6.	आश्रम के अतिथि और संस्मरण	भाववाचक संज्ञा, अपठित गद्यांश	38
7.	अन्याय के खिलाफ लड़ाई	वाक्यांश के लिए एक शब्द, वाक्य-शुद्धिकरण	46
8.	दोहे	अलंकार (उत्प्रेक्षा, श्लेष, यमक, अतिशयोक्ति), अपठित काव्यांश	55
9.	जब भोलाराम ने पंप लगाया	विशेषण, प्रविशेषण, अपठित गद्यांश	64
10.	बातचीत की कला	संधि, स्वर संधि	72
11.	सितारों से आगे	समास (तत्पुरुष, द्विगु, द्वंद्व)	80
12.	पौधे के पंख	निपात, अपठित गद्यांश	88
13.	सूर और तुलसी के पद	अलंकार (पुनरावृत्ति)	95
14.	वहू की विदा	रचना के आधार पर वाक्य-भेद	102
15.	कामचोर	समास (अव्ययीभाव, कर्मधारय, बहुव्रीहि)	112
16.	एक तिनका	डायरी-लेखन	119
17.	सोना	व्यंजन संधि	121
18.	दुख में हार न मानो	अलंकार (पुनरावृत्ति), अपठित काव्यांश	129
19.	जीवन का सच	व्यंजन संधि, अपठित गद्यांश	137
20.	ईर्ष्या: तू न गई मेरे मन से	अर्थ के आधार पर वाक्य-भेद	145

प्रिय शिक्षक

डी.ए.वी. शैक्षिक उत्कृष्टता केन्द्र की हमेशा यह कोशिश रही है कि ऐसी पाठ्यचर्या का विकास किया जाए जो बच्चों को बेहतर जीवन जीने में मदद कर सके। भाषा का प्रभावी प्रयोग बच्चों के व्यक्तित्व को भी प्रभावित करता है। इस रूप में भाषा की पाठ्य-पुस्तक एक महत्वपूर्ण साधन है, साथ ही नहीं। इसका मतलब है कि भाषा की पाठ्य-पुस्तक को पढ़ा भर देना उद्देश्य नहीं है। हमें यह समझना होगा कि पाठ्य-पुस्तक बच्चों में भाषा-प्रयोग की कुशलता का विकास करने में मदद करती है। भाषा माधुरी पुस्तकमाला बच्चों में इन्हीं भाषायी कुशलताओं का बेहतर विकास करने में मदद करेगी। इस पाठ्य-पुस्तक में बच्चों के परिवेश, उनकी रुचि और स्तर के अनुरूप सामग्री को स्थान दिया गया है। पाठ्य-पुस्तक में गतिविधियाँ और अभ्यास इस प्रकार हैं-

- **पाठ में से** के अंतर्गत ऐसे सवाल दिए गए हैं जो सीधे तौर पर पाठ से जुड़ते हैं। उनके माध्यम से आपको बच्चों की पाठ संबंधी समझ को जानने में मदद मिलेगी।
- **बातचीत के लिए** के सवाल बच्चों के साथ पाठ के बारे में अपनी भाषा में विस्तृत चर्चा करने के अवसर देते हैं। इससे भाषा की कक्षा में बहुभाषिकता को पोषित किया जा सकेगा। याद रखें कि ये सवाल केवल बातचीत के लिए हैं, इन्हें लिखवाएँ नहीं।
- **कल्पना/अनुमान के लिए** के अंतर्गत ऐसे सवालों को रखा गया है जिनसे बच्चों की तार्किक कुशलताओं, उनकी कल्पना, सृजनात्मकता को विकसित होने का अवसर मिल सकेगा।
- **भाषा की बात** के अंतर्गत पाठ की भाषागत बारीकियों को स्थान दिया गया है। कहानी या कविता जिस भाषा के सहारे अपनी अभिव्यक्ति पाती है उस भाषा को समझने और उसका आनंद लेने के लिए भाषा की बात की गई है। भाषा प्रयोगों के व्यावहारिक पक्ष पर बल देने की कोशिश की गई है।
- **जीवन मूल्य में** दिए गए सवाल केवल बातचीत के लिए हैं। बातचीत के जरिए बच्चों में मानवीय संवैधानिक मूल्यों को और अधिक विकसित होने में मदद मिल सकेगी।
- **कुछ करने के लिए** में पाठ से जुड़ी कुछ रोचक और उपयोगी गतिविधियाँ दी गई हैं जिनसे बच्चे कुछ और सोच-विचार कर सकेंगे, अपनी सृजनात्मकता, कलात्मक रुचि का विकास कर सकेंगे।

भाषा माधुरी पुस्तकमाला बच्चों में वैज्ञानिक दृष्टिकोण और अभिव्यक्ति के आत्मविश्वास का विकास करने में भी सहायक है। पाठ्य-पुस्तक के अतिरिक्त बच्चों को रोचक और स्तरानुसार बाल साहित्य भी उपलब्ध कराएँ, उन्हें भी अपनी भाषा-कक्षा का हिस्सा बनाएँ।

मुझे पूरा विश्वास है कि भाषा सीखने-सिखाने की सही और स्पष्ट समझ के आधार पर विकसित भाषा माधुरी पुस्तकमाला की यह कड़ी उपयोगी सिद्ध होगी। साथ ही बच्चों की भाषायी क्षमताओं का विकास करने में सहायक होगी। बच्चे इस पाठ्य-पुस्तक से जुड़ पाएँ-यही इस पाठ्य-पुस्तक की सफलता है।

पुस्तकमाला का अधिक सुसंगत, उपयोगी और रुचिकर बनाने के लिए आपके सुझावों का स्वागत है।

डॉ. निशा पेंशन
निदेशक (शैक्षिक)

विषय-सूची

क्रम संख्या	पाठ	पृष्ठ संख्या
1.	दिमागी लड़ाई	1
2.	लौह पुरुष	11
3.	पेड़	18
4.	*पूरे एक हज़ार	23
5.	दो पहलवान	26
6.	नदी यहाँ पर	35
7.	*पतीले की मृत्यु	41
8.	टपके का डर	43
9.	अजंता की सैर	51
10.	*ये बात समझ में आई नहीं...	58
11.	बिरसा मुंडा	60
12.	अगर न नभ में बादल होते	66
13.	प्रिय पौधा	70
14.	बुद्धिमान राजा	75
15.	अँधेर नगरी	80
16.	चाँद का कुर्ता	90
17.	हार की जीत	93
18.	बेट्टिना का साहस	99
19.	*लौट आया आत्मविश्वास	105
20.	कोशिश करने वालों की हार नहीं होती	107

* केवल पढ़ने के लिए हैं। परीक्षा में इनमें से सवाल नहीं पूछे जाएंगे।

प्रिय शिक्षक

हम सभी जानते हैं कि बच्चे विद्यालय में आने से पहले ही अपनी भाषा का प्रयोग करते हैं। वे अपनी भाषा में कहना-सुनना जानते हैं और अपनी बात को दूसरों तक प्रेषित करने की क्षमता भी रखते हैं। हालाँकि विद्यालय में आने से पहले उनमें व्याकरणिक तत्वों यानी संज्ञा, सर्वनाम, विशेषण आदि की सचेत समझ नहीं होती लेकिन वे विभिन्न संदर्भों में अपनी भाषा का प्रयोग करते समय भाषायी संरचनाओं का बखूबी प्रयोग करते हैं। भाषा अभ्यास पुस्तकमाला में भाषा संबंधी इसी समझ को विस्तार देने की कोशिश की गई है। भाषा अभ्यास पुस्तकमाला में यह प्रयास भी किया गया है कि भाषा-प्रयोग के माध्यम से हिंदी भाषा की संरचना और उस संरचना के सृजनात्मक प्रयोग को बल मिले।

भाषा अभ्यास का उद्देश्य बच्चों में विभिन्न भाषायी क्षमताओं का विकास करना है। विभिन्न सवालों अथवा अभ्यासों के माध्यम से इन क्षमताओं का विकास करने और भाषा-प्रयोग के अवसर जुटाने का प्रयास किया गया है। पाठों से जुड़े विभिन्न व्याकरणिक बिंदुओं को अधिक-से-अधिक अभ्यासों द्वारा प्रस्तुत किया गया है। साथ ही रचनात्मक गतिविधियों व उदाहरणों के माध्यम से बच्चों की भाषायी सक्रियता को बढ़ावा दिया गया है।

भाषा अभ्यास को उपयोगी और सार्थक बनाने के लिए किसी भी प्रकार के लिखित अभ्यास से पहले बच्चों के साथ मौखिक चर्चा जरूर करें। भाषा अभ्यास के द्वारा बच्चों की अवलोकन-क्षमता और विश्लेषण-क्षमता का विकास करने में आपको मदद मिल सकेगी।

पुस्तक को अधिक सुसंगत, उपयोगी और रुचिकर बनाने के लिए आपके सुझावों का स्वागत है।

डॉ. निशा पेंशिन
निदेशक (शैक्षिक)

विषय-सूची

क्रम संख्या	पाठ	पृष्ठ संख्या
1.	दिमागी लड़ाई	1
2.	लौह पुरुष	6
3.	पेड़	11
4.	पूरे एक हजार	16
5.	दो पहलवान	17
6.	नदी यहाँ पर	21
7.	पत्तीले की मृत्यु	25
8.	टपके का डर	26
9.	अजंता की सैर	30
10.	ये बात समझ में आई नहीं...	35
11.	बिरसा मुंडा	36
12.	अगर न नभ में बादल होते	40
13.	प्रिय पौधा	44
14.	बुद्धिमान राजा	48
15.	अँधेर नगरी	51
16.	चाँद का कुर्ता	56
17.	हार की जीत	60
18.	बेट्टिना का साहस	64
19.	लौट आया आत्मविश्वास	69
20.	कोशिश करने वालों की हार नहीं होती	70

విద్యార్థులు ఇవన్నీ నేర్చుకుంటారు....

- వివిధ విషయాల ఆధారంగా వివిధ రకాలైన రచనలను, చదివి చర్చిస్తారు.
- తెలుగు భాషలో లభించే నానా రకాల పరన సామగ్రిని లభ్యం చేసుకొని చదువడం, దాని యొక్క సారాంశం రాయడం, సలహాలు చెప్పడం, ముగింపు మొ॥ వాటిని మాఖికంగా / రిభీతంగా / సాంకేతిక భాషలో వ్యక్తపరచగలరు.
- చదివిన సామగ్రిపై ఆలోచించి లభ్యం చేసుకొని ప్రశ్నలు అడుగుతారు.
- విభిన్నమైనటువంటి సున్నితమైన లంకాలు / విషయాలు (ఉదా: జాతి, మతం, వర్గం, లింగం ఆచార వ్యవహారాలు) మొదలగువాటి గురించి మిత్రులతో, ఉపాధ్యాయులతో లేదా కుటుంబసభ్యులతో చర్చించగలరు, ప్రశ్నించగలరు.
- విభిన్న రకాలైన పరన సామగ్రి (ఉదా: వ్యాసం / కార్యక్రమ నివేదిక/ కథానికలు/వ్యంగ్యం మొ॥) చదివి పాఠ్య సామగ్రిలో ఉన్నట్లు వంటి సూక్ష్మాలను గ్రహించి వాటి గురించి ఊహించి విశ్లేషిస్తారు. కీలకాంశాలను గుర్తించగలరు.
- వివిధ పాఠ్యసామగ్రిలో ప్రయోగించిన పదాలు / శాసనాలు / సామెతల యొక్క అర్థాలు తెలుసుకొని లభ్యం చేసుకొని ప్రశంసిస్తారు, ప్రయోగిస్తారు.
- విభిన్న పరన సామగ్రిని చదువుతూ దాని యొక్క రచనా పద్ధతిని ప్రశంసిస్తారు. తన స్థాయికి అనుకూలంగా మాఖికంగా / రిభీతంగా/ సంకేతరూపంలో భావాన్ని వ్యక్తపరుస్తారు.
- ఏదైనా పాఠ్యపుస్తకం చదివే సందర్భంలో లభ్యం చేసుకోవడానికి నిఘంటువు / చిత్రాలు / ఇంటర్వెయ్ / రిఫరెన్సు పుస్తకాలను ఉపయోగించుకోగలరు.
- రచన యొక్క ఉద్దేశ్యాన్ని చదివే పాఠకుని దృష్టిలో ఉంచుకొని తాము చెప్పదలుచుకున్న లంకాన్ని ప్రభావ వంతంగా రాత పూర్వకంగా వ్యక్తపరచగలరు.
- భాషలో సూక్ష్మాంశాలను రచనలో ఉపయోగించాలి. (ఉదా: కవిత యొక్క పదాల అర్థాలు తెలుసుకొని ప్రాసను లభ్యం చేసుకోవాలి).
- పిల్లలు తమ అనుభవాలను తమ సొంత భాషాశైలిలో రాస్తారు.
- రచనలోని వివిధ పద్ధతులు, శైలిని ఉపయోగించడం నేర్చుకుంటారు. ఉదా: విభిన్న పద్ధతుల్లో తన అనుభవాలను రాయడం (ఉదా: కథ/కవిత/వ్యాసం).
- తమ జీవితాల్లోని వేరే సంఘటనలను / స్థితులను విభిన్న పద్ధతుల్లో సృజనాత్మకంగా రాయాలి (ఉదా: సోషల్ మీడియా, కంప్యూటరు, మొబైల్, సంపాదకుడికి లేఖ)
- వివిధ కళలు (ఉదా: హస్తకళ, వాస్తుకళ, వృత్తకళ మొ॥వవి), వివిధ వృత్తులు (ఉదా: వ్యవసాయం) మొదలగు వాటిలో ఉపయోగించిన భాష యొక్క సృజనాత్మకతను తెలుసుకోగలరు. ఉదా: వృత్తకళ వాటిపట్ల ఆసక్తి కలిగి ఉండడం, రసానుభూతి కలిగి ఉండడం
- సొంత అనుభవాలను తమ సొంత భాషలో వ్యక్తపరచగలరు.

8వ తరగతి - విషయసూచిక

పాఠ్యాంశాలు

క్ర.సం.	పాఠం పేరు	కవి/రచయిత	ఇతివృత్తం	ప్రక్రియ	మాసం	పుట
1.	త్యాగనిరతి	నన్నయ	త్యాగగుణం	ఇతిహాసం (పద్యం)	జూన్	2
2.	సముద్ర ప్రయాణం	ముద్దు రామకృష్ణయ్య	యాత్రానుభవం	యాత్రారచన	జూలై	10
3.	బండారి బసవన్న	పాల్కురికి సోమనాథుడు	భక్తితత్పరత	ద్విపద	జూలై	22
★4.	అసామాన్యలు		శ్రమసౌందర్యం	వ్యాసం	ఆగష్టు	30
5.	శతక సుధ	శతక కవులు	నైతిక విలువలు	శతకం	ఆగష్టు	44
6.	తెలుగు జానపద గేయాలు	ఆచార్య బిరుదురాజు రామరాజు	సంస్కృతి	వ్యాసం	సెప్టెంబరు	56
★7.	మంజీర	డా॥ వేముగంటి సరసింహాచార్యులు	నదీప్రశంస	గేయం	అక్టోబరు	68
8.	చిన్నప్పుడే	వట్టికోట ఆళ్వారుస్వామి	సామాజికస్పృహ	కథానిక	నవంబరు	78
★9.	అమరులు	ఆచార్య కె.రుక్మిణీదేవి	ఉద్యమస్ఫూర్తి	వచనకవిత	నవంబరు	89
★10.	సింగరేణి		సహజసంపద	వ్యాసం	డిసెంబరు	97
11.	కాపుబిడ్డ	గంగుల శాయిరెడ్డి	రైతు జీవితం	కావ్యం	జనవరి	108
12.	మాట్లాడే నాగలి	పోన్కున్నం వర్మయ్య అనువాదం: ఎన్.వేణు గోపాలరావు	జంతుప్రేమ	అనువాద కథ	ఫిబ్రవరి	118

ఉదాహరణలు

- 1) చిత్రగ్రహం (జూలై)   3) చిందు విజయం (సెప్టెంబరు)   5) జానపద కళలు (నవంబరు)
2) దోమలూరాలాపం (ఆగష్టు)   4) విజయ - విజయం (అక్టోబరు)   6) పి.వి.నయినారావు (డిసెంబరు)

గమనిక : 1. పాఠంలో ★ పువ్వు గుర్తుగల పద్యాలు కంఠస్థం చేయాలి. పదవిజ్ఞానం - 162
2. విషయసూచికలో ★ గుర్తుగల పాఠాలను కాంపోజిట్ కోర్సువారు చదువాల్సిన అవసరంలేదు.

SALL 2020-21

1

విషయసూచిక

8వ తరగతి

చాక్యాంశాలు						
క్ర.సం.	పాఠం పేరు	కవి/రచయిత	ఇతివృత్తం	ప్రక్రియ	మాసం	పుట
సంగీతరస పాఠాలు 1 - 11					జూన్	2
1.	భారతీయవీరులం	డా॥ చాళరథి కృష్ణమాచార్యులు	దేశభక్తి	గేయం	జూలై	12
2.	బాల్కమిత్రులు	డా॥ ఇరివెంటి కృష్ణమూర్తి	ఇతిహాసకథ	కథ	ఆగష్టు	21
3.	సూక్తిసుధ	శతకకవులు	నైతికవిలువలు	పద్యం	సెప్టెంబర్	31
4.	చెరువు	-	పర్యావరణం	లేఖ	అక్టోబర్	40
5.	ఆదమిల్ల	చక్రవర్తుల లక్ష్మీనరసిమ్మ	స్త్రీ గౌరవం	వచనకవిత	నవంబర్	49
6.	వరహాలవాస	-	మానవతా విలువలు	సంభాషణ	డిసెంబర్	58
7.	సింహం - గాడిద	ఉత్తల సత్యనారాయణాచార్య	జీవన విలువలు	గేయకథ	జనవరి	67
8.	రిక్తావాలా	పబ్బరాజు గోపాలరావు	నైతిక విలువలు	కథ	ఫిబ్రవరి	75

పదవిజ్ఞానం - 85-88

విద్యాసంపత్తరం పూర్తయ్యేసరికి సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు

I. వినడం - అలోచించి చూడడం

- గేయాల్ని అధినయంతో పాచగలగారి.
- విన్న చదివిన అంశాలను అర్థం చేసుకోవాలి. తమ అభిప్రాయాలను వ్యక్తపరచగలగారి.
- తమ స్పందనలను చెప్పగలగారి. కారణాలను వివరించగలగారి.
- పద్య భావాలు, పాఠ్యభాగ సారాంశాలు, సాంకేతికతలో చెప్పగలగారి.

II. భారాళంగా చదువడం, అర్థం చేసుకోవడం

- తాముచూసిన గేయపాదాలను సరిచేయగలగారి.
- భావాలకు తగిన పద్యపాదాలను, గేయపాదాలను గుర్తించగలగారి. తీర్మాన సూచించగలగారి.
- చదివిన అంశంలోని తీలకాంశాలను, తీలకపదాలను రాయగలగారి.
- అపరిచిత గద్యం లేదా పద్యాలు చదివి ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయగలగారి. తప్పుప్రశ్నలను గుర్తించగలగారి.
- పాఠంలో చుక్కచుక్క పద్యాలను చదివి, అర్థం చేసుకోని భావాలు రాయగలగారి.

III. స్మయరచన

- వివరిస్తూ, సమర్థిస్తూ రాయగలగారి.
- తమ అభిప్రాయాలను రాయగలగారి.
- పాత్రల స్వభావాలను వివరించగలగారి.

IV. సృజనాత్మకత / ప్రశంస

- లేఖ, సంభాషణ, సూక్తులు, చిత్రానికీ వ్యాఖ్య, వ్యాసం, కథ మొదలైన సృజనాత్మక రూపాలను రాయగలగారి.

V. పదజాలం

- పదాలకు అర్థాలు, పర్యాయపదాలను రాయగలగారి.
- అచ్చిన పదాలతో సాంకేతికవాక్యాలు రాయగలగారి.
- ప్రశ్నలకి విశ్లేషణపదాలు, విశ్లేషణ ప్రశ్నలకు రాయగలగారి.
- జైనందీన జీవితంలో సందర్భోచితంగా సరైన పదాలను వినియోగించగలగారి.

VI. వ్యాకరణాంశాలు

- భాషాభాగాలు, విభక్తులు, కాలాలు, వచనాలు, లింగాలు, కర్త, కర్మ, క్రియాలు వంటివి గుర్తించగలగారి.

* ప్రాజెక్టుపనులు

- ఐవి వివిధ సామర్థ్యాల సమావేశం, వివిధ సామర్థ్యాలను సందర్భోచితంగా వినియోగించే తర్ఫీది పిల్లలకు కలిగిస్తాయి. కథలు, గేయాలు, కవితలు, ప్రముఖవ్యక్తుల వివరాలు, పద్యాలు మొదలయినవి సేకరించి నివేదికలు రాసి ప్రదర్శించాలి. పాఠ్యపుస్తకంలో పదజాలం ఆధారంగా చాల నిఘంటువు తయారుచేయాలి.

(VIII)

తెలంగాణ ప్రభుత్వం ది ఉత్తర వింటి 2019-20

Dear Teacher

Secondary Mathematics (Class-VIII) is designed for the young mathematicians of today's fast changing world. It carries concepts dealt in earlier books and also introduces some new concepts.

The main feature of this book is that the contents are organised in a sequential manner going from simple to complex. Efforts have been made to introduce one concept at a time. The basic objective at this stage is to sharpen skills related to different mathematical areas which can form a base for understanding the mathematics at secondary and senior secondary stage. The book is very much in line with the modern approaches of mathematics teaching, which lays lot of emphasis on experimentation and application. It also combines the functions of a work book along with the text book.

In this book, most of the units start with an introduction, which is meant to help the child to recapitulate the concepts studied in the earlier class. Since value education is an important component of the curriculum, the book caters to the teaching of values through a section titled 'Value Based Question'. This section challenges the child with real-life situations which enable him to think, to reflect, critically evaluate, appreciate one's own values and those of others so that the concepts ultimately find their ways into behaviours and actions. Each given situation is followed by the knowledge based and open-ended or hypothetical questions. The teacher is expected to elicit the answers to such questions through discussions and open talks only. At the end of each unit, you will find exercise named 'Brain Teasers', which comprise multiple choice and brain boggling questions. In addition to these, each chapter carries 'Higher Order Thinking Skill (HOTS) Questions' and 'Enrichment Questions'. All these exercises will evaluate the understanding and application level of each child thereby adding fun to the study of Mathematics. You can guide the children to find answers to these queries through discussions and interactions. At the end of each chapter, all the important concepts dealt in a chapter are summarised under the section 'You Must Know'. The presentation of book is done in such a manner that it helps the child in self-learning, and at the same time, making it interesting.

I am thankful to all people who, in the course of designing this book, made a significant contribution. I convey my special thanks to Mrs Rajni Bala for her valuable feedback and suggestions. I record appreciation for Mr Dharamveer Dagar who extended necessary help for the completion of the project.

I invite feedback and suggestions from teachers, students and parents for the improvement of the book.

Dr (Mrs) Nisha Peshin
Director
(Academics)

Contents

S.No.	Topic	Page No.
1.	Squares and Square Roots	1
2.	Cubes and Cube Roots	25
3.	Exponents and Radicals	37
4.	Direct and Inverse Variation	51
5.	Profit, Loss and Discount	69
6.	Compound Interest	81
7.	Algebraic Identities	107
8.	Polynomials	128
9.	Linear Equations in One Variable	142
10.	Parallel Lines	163
11.	Understanding Quadrilaterals	180
12.	Construction of Quadrilaterals	204
13.	Introduction to Graphs	215
14.	Mensuration	228
15.	Statistics and Probability	264
16.	Rotational Symmetry	290
	Answers	301

Dear Teacher

In Classes-I and II, Environmental Studies has been introduced as an integrated subject and the focus at that stage was on the immediate environment of the child. From Class-III onwards, the subject has been bifurcated in two broad areas, namely (i) General Sciences and (ii) Social Sciences.

This book, dealing with the General Sciences has been titled *The Living World* (Class-VIII), introduces the child to the study of physical environment on a broader perspective. The flow is similar to that in earlier classes, i.e. going from immediate environment to the distant, and from known to the unknown.

It is the nature of the child to love activity. The format of the book has been designed keeping this characteristic of the child in mind. In each lesson, we have included certain activities which would help the child in self-learning and understanding different concepts.

Each lesson starts with some recapitulative or introductory activity and ends with 'Keywords' along with their meaning or definition. All the important concepts dealt in the lesson are summarised under the section 'You Must Know'. The exercises are prepared in two parts. One is 'Something to Know' comprising some objective type questions, and others where the child is expected to write an answer in his own words. All these exercises will enable you to evaluate the understanding and application level of each child. The other part is 'Something to Do' comprising questions which are an extension to the concept taught. You can guide the child to find answers to these queries through discussions, consulting books in the library and by interacting with the members of the community. You must give credence to the creativity and originality in the child's approach to such questions.

An added feature, of the present series, is the addition of one 'Value Based Question' in each lesson. This is not a 'question' in the usual sense of the term. Here a situation/set up is presented that aims to make students appreciate the role of values in our life and to stimulate discussion on them.

Some interesting yet non-evaluative information has been included under the head 'Do You Know?'. Also, a number of illustrations, photographs and pictures have been included in the text book. These would help in providing information and developing concepts in a more lucid manner.

I trust that the children will find the book interesting to read. I am thankful to all who, in the course of designing this book, made a significant contribution. I convey my special thanks to Mrs Rajinder Narula for her valuable feedback and suggestions. I record appreciation for Mr Dharamveer Dagar who extended necessary help for the completion of the project.

I would welcome feedback and suggestions from teachers, students and parents for the improvement of the book.

Dr (Mrs) Nisha Peshin
Director
(Academics)

CONTENTS

S.No.	Topic	Page No.
1.	The Cell – Its Structure and Functions	1 – 16
2.	Microorganisms: Friends or Foes	17 – 36
3.	Metals and Non-Metals	37 – 55
4.	Force and Pressure	56 – 85
5.	Friction	86 – 108
6.	Sources of Energy	109 – 119
7.	Combustion	120 – 135
8.	Conservation of Plants and Animals	136 – 151
9.	Crop Production and Its Management	152 – 167
10.	Refraction and Dispersion of Light	168 – 195
11.	The Human Eye	196 – 215
12.	Sound	216 – 238
13.	Synthetic Fibres and Plastics	239 – 252
14.	Reproduction in Animals	253 – 267
15.	Reaching the Age of Adolescence	268 – 282
16.	Electric Current and Its Chemical Effects	283 – 301
17.	Stars and Solar System	302 – 329
18.	Earthquakes	330 – 345
19.	Pollution of Air	346 – 357
20.	Pollution of Water	358 – 368

DEAR TEACHER

In Classes- I & II, Environmental Studies has been introduced as an integrated subject and the focus at the stage was on the immediate environment of the child. From Class-III onwards, the subject has been bifurcated into two broad areas, namely (i) General Sciences and (ii) Social Sciences.

This book, dealing with the Social Sciences has been titled *We And Our World* (Class-VIII), introduces the child to the study of social environment on a broader basis. The book is divided into three sections, i.e. Geography, History and Civics. In Geography section, students can know about the resources, their types, utilisation and development. In History section, students can know about the people and society in the modern period. The Civics section deals with theme of law and social justice connecting constitutional values and vision to the reality of contemporary India.

It is the nature of the child to love activity. The format of the book has been designed keeping this characteristic of the child in mind. In each lesson, we have included certain activities to help the child in self-learning and understanding different concepts. In addition, there is some interesting yet non-evaluative information, that has been included under the head 'Do You Know?'. At the end of each lesson, you will find 'Keywords' along with their meanings or definitions. The exercises are prepared in two parts titled 'Something to Know' and 'Something to Do'. All these exercises will enable you to evaluate the understanding and application level of each child. You can guide the child to find answers to the given queries through discussion and by consulting books in the library. You must give credence to the creativity and originality in the child's answers to such questions.

The inclusion of 'Value Based Question' aims to encourage out of box thinking to inculcate values like confidence, cooperation, harmony, respect for self and others, discipline, team spirit, problem solving and decision-making. The teachers can bring up similar questions and encourage children to share their thoughts. Map reading skill is a part of visual literacy. Hence, 'Map Skill' has been given in the lessons, which will help the child in decoding, comprehending, evaluating and incorporating knowledge.

A number of pictures, illustrations and maps have been included in the text book. These should help in providing information and developing concepts in a more lucid manner. I trust that the children will find the book interesting to read. I am thankful to all those people who, in the course of designing this book, made a significant contribution. I record appreciation for Mr. Dharamveer Dagar who contributed in completion of the project.

I would welcome feedback and suggestions from teachers, students and parents for the improvement of the book.

Dr. (Mrs) Nisha Peshin
Director
(Academics)

CONTENTS

S.No.	Topic	Page No
UNIT-I RESOURCES AND DEVELOPMENT		
1.	Resources: Utilisation and Development	1
2.	Natural Resources: Land, Soil and Water	9
3.	Natural Resources: Vegetation and Wildlife	21
4.	Mineral and Energy Resources	31
5.	Agriculture	42
6.	Manufacturing Industries	64
7.	Human Resources	82
UNIT-II OUR PAST-III (People & Society in Modern Period)		
8.	The Modern Period	95
9.	Establishment of Company Rule in India	101
10.	Colonialism: Rural and Tribal Societies	112
11.	The First War of Independence—1857	125
12.	Impact of British Rule on India	135
13.	Colonialism and Urban Change	147
14.	The Nationalist Movement (1870 to 1947)	157
15.	India Marches Ahead	173
UNIT-III RULE OF LAW AND SOCIAL JUSTICE		
16.	Our Constitution	184
17.	Fundamental Rights, Fundamental Duties and Directive Principles of State Policy	195
18.	The Union Government: The Legislature	207
19.	The Union Government: The Executive	219
20.	The Union Government: The Judiciary	230
21.	Social Justice and the Marginalised	243
22.	Safeguarding the Marginalised	254

About the Book

The need for moral education for young students is being stressed by various educationalists in the country. It is through moral education that seeds of good character and shared human values are ingrained in the young impressionable minds. Concepts like *Vasudhaiva Kutumbakam* imply that 'all the human beings belong to one family' and *Ekam satam* and the various through different people call them by different names', have to be instilled in young boys and girls.

This small book has been prepared particularly for the young students of D.A.V. Public Schools. Its purpose is to impart basic knowledge of the Vedic Wisdom. It is written in simple language, in an easy to understand format of questions and answers. Complex concepts and difficult terms and jargon have been avoided.

It is hoped that this book would prove to be interesting, instructive and inspiring for the young students.

This Sixth Edition

It is gratifying that this book has been found to be useful and interesting by the young readers of Public Schools. It has been popular not only in India but equally in other countries also.

In this new edition, certain modifications and additions have been made to make it more useful. A few illustrations have also been added.

15 August 2010

Vishwa Nath

Vice President

D.A.V. College Managing Committee

About the Book

The need for moral education for young students is being stressed by eminent educationists in our country. It is through moral education that seeds of good citizenship and liberal human values are ingrained in the young impressionable minds. Concepts like *Vasudhaiva kutumbakam* (वसुधैव कुटुम्बकम्) that 'all the human beings belong to one family' and *Ekam sadvipra bahudha vadanti* (एकं सद्विप्रा बहुधा वदन्ति) that 'God is one and the same though different people call Him by different names', have to be imbibed by young boys and girls.

This small book has been prepared particularly for the young students of D.A.V. Public Schools. Its purpose is to impart basic knowledge of the Vedic Dharma. It is written in simple language, in an easy to understand format of questions and answers. Complex concepts and difficult terms and jargon have been avoided.

It is hoped that this book would prove to be interesting, instructive and inspiring for the young students.

This Sixth Edition

It is gratifying that this book has been found to be useful and interesting by the young readers of Public Schools. It has been popular not only in India but equally in other countries also.

In this new edition, certain modifications and additions have been made to make it more useful. A few illustrations have also been added.

15 August 2010

Vishwa Nath

Vice President

D.A.V. College Managing Committee

Contents

1. All About God	7
2. The Vedas	10
3. What do the Vedas teach us?	13
4. What is Dharma?	18
5. The Five Yajnas	24
6. A Balanced Life : Its Four Stages	28
7. Rishi Dayanand : The Founder of Arya Samaj	32
8. The Ten Commandments of Arya Samaj	37
9. Beliefs and Precepts of Swami Dayanand	40
10. The Martyrs of Arya Samaj	48
11. Mahatma Hans Raj and Value-based Education	51

CONTENT

S.NO.	CHAPTER NAME	PAGE NO.
1.	APPLICATION OF AI	1-09
2.	WORKING WITH SKETCHUP MAKE	10-19
3.	CONVERTING 2D TO 3D OBJECT	20-28
4.	WORKING WITH 3D MODELS	29-37
5.	CLOUD COMPUTING	38-44
6.	VIRTUALIZATION	45-54
7.	CLOUD SERVICES	55-61
8.	DEPLOYMENT MODELS	62-72
9.	JAVA	73-104
10.	PROJECT - 1	105-106
11.	PROJECT - 2	107-109
12.	ACADEMIC PROJECT	110-113